

AVRUPA'DAKİ TÜRK MEDYA PERSPEKTİFİNDEN BATI'NIN BİR "ÖTEKİ-LEŞTİRME" DİLİ OLARAK KULLANDIĞI İSLÂMOFOBİ'YE BAKIŞ

Mehmet Gökhan GENEL*

ÖZET

Anti-İslâm, (İslâm karşıtlığı), İslâm'dan korkma gibi anlamları içerisinde barındıran "İslâmofobi" kavramı, Batı'nın genelde "Doğu" milletlerini özel de ise Müslümanları ve Türkleri "ötekileştirme" için kullandığı dışlayıcı ve aşağılayıcı bir argümandır. Bu kavram tarih boyunca Batı'nın düşünce müktesebatında evrilmek suretiyle farklı şablonlarla tedavüle sokulmuştur. Tarihi sıralamaya göre bunun adı kimi zaman "Oryantalizm", kimi zaman "Yeşil Tehlike" ve şimdiler de ise "tehlikenin" adı tam olarak netleştirilerek "İslâmofobi" olarak kullanılmaya başlanmıştır. Özüde Batı medeniyetinin Doğu medeniyetinden üstün olduğu fikrine dayanan bu yaklaşımın kökeninde "din" perspektifli (Hristiyan-İslâm) karşılaşma alanları yatmaktadır. Uzak tarih itibari ile Endülüs Emevi Devleti'nin İspanya'ya ayak basması ile başlayan bu paranoyak algı, 11 Eylül 2001 tarihinde ABD'de vuku bulan ikiz kule saldırılarıyla doruk noktaya ulaşmıştır. Batı Avrupa'da ise bu süreç 2. Dünya Savaşı sonrası "iş göçü" ile başlamıştır. Doğulu Müslümanların ve özellikle Türklerin 1960'lı yıllardan itibaren Avrupa'ya gitmesi ve burada "kalıcı" olmaya başlamaları onlara göre sorunun başlangıç noktasını oluşturmaktadır. Bizim bu makaledeki amacımız, özellikle Batı Avrupa'da son yıllarda "Yabancı Düşmanlığı" ile başlayıp "İslâmofobi"ye dönüşen bu "yakıcı"ve "marazi" sorunun Avrupa'daki yazılı Türk mediasındaki akislerini araştırmaya yöneliktir. Makalede araştırma yöntemi olarak "içerik çözümlemesi" uygulanmış ve bu bağlamda Avrupa'da günlük olarak yayımlanan ve farklı ideolojik duruşlara sahip Hürriyet, Zaman ve Aydınlık gazeteleri incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: İslâmofobi, Anti İslâm, Hristiyanlık, Müslümanlık, Oryantalizm

ABSTRACT

Anti-İslâm, the concept of "İslâmophobia" which includes meanings such as afraid from İslâm is an exclusionary and humiliating argument used by West for "otherization" of "Eastern" nations in general and particularly Muslims and Turks. Along the history this concept put into circulation in different forms with evolving in thought acquist of West. According to historical order, sometimes it named as "Orientalism", and sometimes as "Green Danger" and nowadays the name of "danger" is exactly clarified and started to be used as "İslâmophobia". In the root of this approach based on the idea of Western civilization is superior to Eastern civilization there are meeting areas with "religion" perspective. This paranoid perception which started in the far history when Andalusia Umayyad Empire came to Spain, has reached its peak point with the twin tower attacks in ABD in September 11, 2001. This process started with "labor migration" after World War II in Western Europe. According to Eastern Muslims and Turks starting point of the problem is Eastern muslims and especially Turks went to Europe in the 1960s and started to be "permanent" in there. In this article our aim is exploring the reflections in written Turkish media in Europe about this "burning" and "morbid" problem which started with "Xenophobia" especially in Western Europe and turned to "İslâmophobia". In this article "content analysis" is applied as research method and

* Yrd. Doç. Dr. Yalova Üniversitesi Sanat ve Tasarım Fakültesi, İletişim Sanatları Bölümü,
E-Mail: gokhan.genel@gmail.com

in this context Hürriyet, Zaman and Aydınlık newspapers which are daily published in Europe and have different ideological position are examined.

Keywords: İslâmophobia, Anti-İslâm, Christianity, İslâm, Orientalism,

GİRİŞ

İnsan hak ve özgürlüklerinin en önemli parametrelerinden biri “Din(religion)’ dir. Bu hak aynı zamanda doğal ve evrensel haklar kategorisinde ele alınmaktadır. İnsanın “Batını” metafizik yani manevi yönünü inşa eden din olgusu aynı zamanda “fitri” bir özellik taşımaktadır. Sosyal Bilimler Sözlüğü(SBS)’nde (2002: 106) bu kavram geniş anlamıyla “ yaşam biçimi, hayatın nasıl yönlendirilmesi gerektiği konusunda benimsenen düşünce, inanç, ilke ve değerler bütünü olarak” ele alınırken; dar anlamda ise, “evrendeki düzeni ve hayatı ancak yaratıcı bir tanrının varlığı ile anlamlandırarak insanlığı kurtuluşa davet eden çağrılardan her biri olarak” tarif edilmektedir. Bizim burada kastettiğimiz din, ilkeleri vahiy yoluyla peygamberler tarafından insanlara iletilen Semavi dinlerdir. Yeryüzünde semavi din olarak kabul gören (İslâm’a göre Hıristiyanlık ve Musevilik muharref dinlerdir) üç din bulunmaktadır: Musevilik, Hıristiyanlık ve Müslümanlık. Bu adı geçen dinlerin hepsi literatürde aslında “Doğu” dinleri olarak geçmektedir. Bu adlandırma daha çok dinin indiği coğrafya ile ilintilidir. Bununla ilgili olarak Malezyalı akademisyen Prof. Nakib Attas’ın düşünceleri tezimizi destekler mahiyettedir “Dünyadaki tüm dinler arasında sadece Hıristiyanlık doğum yerini Kudüs’ten Roma’ya taşıyarak orijinini değiştirmiştir. Bu da bir anlamda Hıristiyanlığın “Batılılaşmasını” ve daha sonraki dönemlerde de sekülerleşme hareketini beraberinde getirecek ve belki de var olanı daha da hızlandıracak bir artarda Batılı unsurlara karışım sürecini sembolize etmektedir” (2003:44). Bahsi geçen semavi dinlerin hepsi orijin itibarıyla vahiy ürünü yani Allah kelimidir. Bununla birlikte istisnaları olsa bile bütün semavi ve beşeri dinlerin ortak vaazı: Kardeşlik, Erdem, Adalet, hoşgörü, özgürlük vb. ortak insani akidelerdir. Peki, bu kadar ortak müşterekleri olan ve temelde” insan odaklı” dinler, nasıl oluyor da karşı karşıya gelebiliyor? Nasıl oluyor da din adına yıllar süren savaşlar, kandan deryalar, gözyaşı, insan hakları ihlalleri, yeryüzünü birilerine “dar” etme gibi gayri insani ve gayri dini durumlar yaşanabilmektedir? Bu sorunun özünde birçok etkenin varlığının yanında “Dini Taassup” ve dini bağlamda “ötekini” yanlış konumlandırmadan kaynaklı önyargıların olduğu muhakkaktır. Bu taassup ve tahammülsüzlük genel bir durum olsa da; üzümlük söylemek gerekir ki, din ayrımcılığı (discrimination) daha çok kendisini Batı toplumlarında göstermektedir. Bu makalenin yazıldığı gün bile sırf Müslüman olduğu için ve dini kıyafetlerinden ötürü ayrımcılığa maruz kalan örnekler yaşanabilmektedir. İlgili habere göz atacak olursak, Fransa’da Denfert-Rochereau metro istasyonunda liseye gitmek için bekleyen başörtülü genç kıızı taciz edip metro rayları üstüne fırlatan saldırganın “ Sen ve Muhammed’in burada işi yok! Ülkene defol git!” (www. haber7.com., E.T. 16.09.2013) diyerek nefret boyutunu aşan bu gibi örneklerin Batı’da münferit olmaktan çıkıp maalesef rutin bir hal almaya başladığı görülmektedir. Genelde “İslâmofobi” olarak adlandırılan bu İslâm karşıtlığı meselesi aynı zamanda geniş bir hak ihlalleri manzumesi olup bir kimlik, kültür ve yaşam gaspı olarak da önümüzde durmaktadır. Bütün bu can yakıcı olayların nedeni günümüze ait sorunlar değildir. Bugün yaşananlar birer sonuç olup, nedenleri tarihin arka bahçesinde gizlidir. Diğer bir ifade ile bugünü kavrayabilmek ancak geçmişte nelerin yaşandığını anlamakla mümkündür. Aşağıdaki bölümlerde bu soruların cevabı aranacaktır. Sırasıyla, İslâmofobi (İslâm Korkusu veya Anti-İslâmıcılık)’nin dönemsel kökenleri ve nedenleri, Oryantalizm (şarkiyatçılık), Oryantalizm’in de etkisiyle Batı’da yaşanan son dönem İslâmofobi süreci ve Avrupa’daki Türk Medyasının İslâmofobi perspektifinden olaylara bakışı ele alınacaktır. Bu çalışmayı yapmamızdaki temel gerekçeler: 2012 yılında Almanya’da uygulanan ve Müslümanlara yönelik ayrımcılığı teşvik eden “ Kayıp Afiş” ilanları, yine aynı yıl bir tahrik unsuru olarak çekilen “ Müslümanların Masumiyeti” filmi, Neonazi cinayetlerinin bir türlü aydınlatılamaması ve Avrupa ülkelerinde belli periyotlarla gündeme sokulan İslâm ve İslâm Peygamberi Hz. Muhammet hakkındaki küçük düşürücü karikatürlerdir. Bu doğrultuda Avrupa’da faaliyet gösteren Aydınlık, Hürriyet ve Zaman

gazetelerinin o günlere denk gelen bir hatalık nüshaları incelenerek konuya ışık tutulmaya çalışılmıştır.

1. İSLÂMFOBİ' (İSLÂM KORKUSU) NİN TARİHSEL KÖKLERİ VE ANKSİYETE'YE DÖNÜŞMESİ:

Bugün dünya genelinde yaşanan insan odaklı olumsuzlukların, aşınmışlıkların, dini hoşgörüsüzlüğü, bilinç kirlenmelerinin ve neticesinde cereyan eden savaşların sebebini anlayabilmenin yolu, bir kod açılımı olarak İslâmfobi'nin sihirli kutusunda yatmaktadır. Peki nedir bu Oryantalizm? Tarihsel kökenleri nelerdir? Nasıl bir inşa sürecinden geçerek günümüze kadar ulaşabilmiş ve iki din nasıl karşı karşıya gelebilmiştir? Kavramlar üzerinden gidilecek olursa fobi(phobia) teriminin orijini Yunanca "fobios" kavramına dayanır ve Yunan mitolojisinde dehşet tanrısı anlamına gelmekte (<http://tr.wikipedia.org>, E.T. 15.09.2013). ve belirli bir durum veya belirli bir nesneye karşı duyulan, mantıklı bir açıklaması olmayan ve kontrol edilemeyen şiddetli korku (2002: 158) anlamına gelmektedir. Fakat korku ve endişe boyutunun kişilerin kontrolünden çıkarak rahatsızlık vermesi ve anksiyeteye evrilmesi doğal olan bir takım korkuların fobiye dönüştüğü anlamına gelir (Değirmenci, www.bilgesem.org. E.T. 15.09.2013). Bu bağlamda Wikipedia'da anksiyete, Psikiyatride bir grup hastalığı olarak ele alınan kavram canlılarda deneyimlenen kaygı, korku, gerilim ve sıkıntı hali olarak tanımlanmaktadır. Tanımları yapılan bu öncüllerden yola çıkarak İslâmfobi'yi öz itibarıyla İslâm korkusu, İslâm'dan korkma; geniş anlamda ise "İslâm'a karşı kin, nefret ve düşmanlık besleme", " Müslümanlardan nefret etme ve hoşlanmama" (Kirman, www. islamiarastirmalar.com. E.T. 11.09.2013), şeklinde irrasyonel bir korku veya fobi olarak tanımlayabiliriz. Bugün ki anlamda kullanılışı ise, İslâm dininin ve Müslümanların yeterince tanınmamasından kaynaklı, önyargılarla bezenmiş kin, nefret ve ayrımcılığı ifade etmektedir. AB Temel Haklar Ajansı (European Union Agency for Fundamental Rights)'nın 2002 tarihli raporunda İslâmfobi, "11 Eylül 2001 tarihinde meydana gelen olaylar sonrasında terör ile mücadele kapsamında, aralarında Arapların, Musevilerin, Müslümanların, bazı mülteci grupların, göçmenlerin ve sığınmacıların ve kimi azınlıkların da bulunduğu gruplara bağlı kişi veya kişiler; eğitim, istihdam, barınma, hizmetler ve kamu alanlarına erişim, toplumsal katılım ve hareket serbestliği gibi bazı alanlarda ırkçı ayrımcılığa maruz kalmaktadırlar. Bu çerçevede İslâmfobi, İslâm dünyasına mensup olan bireylerin maruz kaldıkları ayrımcı muameleye verilen genel isimdir" (<http://fra.europa.eu>, E.T. 17.09.2013). şeklinde tanımlanmaktadır. Diğer yandan Avrupa Konseyi tarafından 2004 yılında yayınlanan bir diğer raporda ise İslâmfobi, "İslâm'a, Müslümanlara ve onlarla ilgili durumlara karşı duyulan korku ya da önyargılı görüşür. İster ırkçılık ve ayrımcılığın günlük formları halinde olsun, isterse daha saldırgan bir yapı alsın, İslâmfobi, insan haklarının ihlali ve toplumsal birliğe bir tehdit olarak algılanmaya başlanmıştır." (2006: 6) diye özetlenmektedir. Batı düşünce muhayyilesinde şekillenen ve bir çeşit anksiyete dönüşen İslâmfobi, sağlam bir realiteye dayanmadan İslâm ve Müslümanlardan çekinme, korkma, nefret ve ayrımcılık şeklinde tezahür ederek tedrici olarak İslâm düşmanlığı ve anti-İslâmizm seviyesine ulaşmıştır.

Batı muhayyilesinde yeni bir "öteki" veya düşman olarak algılanmaya başlanan İslâm ve bunun tezahürü olan İslâmfobi'nin kökenleri hakkında farklı bakış açıları mevcuttur. Ağırlıklı post modern görüşe göre 11 Eylül 2001'deki "ikiz kule saldırıları" milat olarak alınmaktadır. Fakat tarihi silsileye değer verecek olunursa 11 Eylül vakası neden değil ancak sonuçlardan biri olarak telakki edilebilir. Çünkü bu yanlış temellendirmenin arkasında "din" olgusu yatmaktadır ve bunun kökleri İslâm'ın bir din olarak ortaya çıkmasına kadar uzanmaktadır. Zira, Canatan (1995: 305)'a göre Anti-İslâmizm şeklinde adlandırılabilir bu

olgunun, 21. YY'a ayak bastığımız günümüzde ortaya çıkmış bir türedi imaj olmadığı, 7. Ve 8. YY'lardan itibaren oluşmaya başlayan İslâm imajı savaş ve fetih gibi uluslar arası ilişkilerin gergin olduğu koşullar altında biçimlenmeye başladığı yönündedir. Yine Canatan (2007:22)'nin aktarımıyla İngiliz düşünce kuruluşu Runnymede Trust, "İslâmfobia: A Challenge for Us All" adlı raporunda (1997), İslâmfobi'nin 11 Eylül'ün ürünü olmadığını, olayın daha öncelere dayandığıdır. Rapora göre, İslâmfobi'nin kökeninin yüzyılların derin katmanlarında bulunduğu ve son 20 yılda daha da belirginleşip uçlara kayarak tehlikeli boyutlara vardığı gerçeğidir. İslâm'ın dolayısı ile İslâmfobi'nin Batılı düşünce muhayyilesindeki iz düşümü, yukarıda da bahsedildiği gibi İslâm'ın doğuşu ile birlikte İslâm ve Hıristiyanlığın "karşılaşma" alanlarında yatmaktadır. İki dinin ilk teması İslâm Peygamberi Hz. Muhammed'in Ebu Sufyan isimli sahabe vasıtası ile o dönemin Bizans İmparatoru olan Heraklius'a göndermiş olduğu İslâm'a davet mektubudur. Fakat İslâm'ın Avrupa'nın gündemine girmesi Müslümanların 8. Y.Y'da İspanya'yı fethederek Endülüs Emevi Devleti'nin kurulmasıyla başlar. 8 YY sürecek bu İslâm devleti Avrupa için korkunun başlangıcını teşkil etmektedir (Montgomery,2000: 22). Avrupa içlerine kadar giren İslâm, Hıristiyanlarda şok dalgası uyandırmış ve bir takım savunma refleksleri geliştirmişlerdir. Fakat bu refleksif tavır askeri anlamdaki karşı koyuştan ziyade "ötekileştirme" mefhumu üzerinden dini tandanslı bir düşman yaratmak biçiminde şekillenmiştir. Çağlar boyunca etkisini gösterecek bu marazi savunma refleksi, karşı tarafın inancı üzerinden yanlış okumalar ve karalamalar şeklinde sistemleştirilmiştir. Batının düşünce müktesebatına yerleşen ve o günkü Hıristiyan teorisyenlerce dillendirilen İslâm'a dair yanlış imaj algısı ve argümanları şu şekilde özetlenebilir:

- Hıristiyanlığa göre Hz. İsa'nın gelişi ile ilahi vahiy süreci tamamlanmıştır. Bu durumda yeni bir peygamber (Hz. Muhammed) ve yeni bir dinin (İslâm) gelmesi düşünülemezdi.
- Hıristiyan teologlara göre İslâm şeytanın bir oyunudur: Kendisi de, peygamberi de "sahte"dir. Tanrı şeytan yoluyla, Hıristiyanları deniyor ve isyankârları cezalandırıyor.
- İslâm, Hıristiyanlıktan çıkartılmış bir uydurma mezheptir. Bu mezhebin amacı, Hıristiyanlık dünyasını çökertmek ve insanlığı saptırmaktır.
- İslâm'ın şeytani karakteri, özellikle cinsel ahlak anlayışında yatıyordu. Çok kadınlı evlilik ve hazza dayalı cinsel ilişkilere müsaade edilmesi bunun en açık kanıtlarıydı.
- Eski Hıristiyan teolojide İslâm'a yüklenen bir başka marazi bakış şiddet ögesidir. Buna göre Hıristiyanlık sevgi ve şefkat dini, İslâm ise şiddet ve kılıç diniydi (Canatan: 1995: 306).

Hıristiyanlığın İslâm karşısındaki savunma mekanizması 11. YY'a kadar yukarıda özetlemeye çalıştığımız gibi onlara göre daha çok dini hakikatler biz Müslümanlara göre ise tamamen önyargı ve yanlış okumalardan kaynaklı Hıristiyanlığın İslâm'dan üstün olduğu tezine dayanmaktaydı. Fakat bu sözde "ilmi" ve "dini" savunma refleksi 11. YY'da boyut değiştirerek yerini 13. YY'a kadar devam edecek olan Haçlı seferlerine terk etmiştir. Bu savaşlar neticesinde Kutsal topraklarda bir Latin Kudüs krallığı kurulmuş ve akabinde de 1492'de İslâm'ın Avrupa'daki yerleşik nizamı olan Endülüs Emevi Devleti sona ermiştir. Fakat Hıristiyanlık ile İslâm'ın karşılaşma alanları dünyanın diğer coğrafyalarında devam etmekteydi. Müslüman Anadolu Selçuklu devleti 11. YY'da Anadolu topraklarına ayak basarak Hıristiyan dünya ile tekrar yüz yüze gelmişlerdir. Akabinde Ortaçağ'da Osmanlı'nın

Balkan topraklarını ve Hıristiyanlığın kalbi hükmündeki İstanbul'u fethetmesi iki medeniyet arasındaki husumetin derinleşmesine ve etkileri günümüze kadar sürecek olan din eksenli düşmanlığın kalıcılığına neden olmuştur. Bu tarihlerden itibaren Batı düşüncesindeki Müslüman algısı yerini "Müslüman-Türk" imajına terk ederek İslâm ile Türk kavramı özdeş şekilde telakki edilmeye başlanacaktır. Nitekim Akman'a göre, Batı dünyasının İslâm'ı çarpıtması İstanbul'un fethi ile başlamaktadır. Yeryüzünün gelmiş geçmiş en büyük imparatorluğunu (Doğu Roma) Müslümanlara kaptırmak Avrupa'da yüzyıllarca sürecek bir travma oluşturmuş ve Müslümanlar hakkında hep asılsız hikayeler oluşturmuştur (www.imparatorluk.com, E.T. 17.09. 2013). Bununla ilgili olarak Canatan (1995: 301), 16.YY'da Avrupa'da yayınlanan Turcica'larda hakim söylemin Türklerin "vahşi barbar" ve Hıristiyanların ezeli düşmanları olduklarını zikretmektedir. İstanbul'un fethi sonrasında Avrupa'ya ilerleyişini sürdüren Osmanlı'nın 1683'de Viyana'yı ikince kez kuşatması Batıda var olan negatif Müslüman ve Türk imajını daha pekiştirmiştir. Özetlemeye çalıştığımız tarihi İslâm-Hıristiyan karşılaşmalarının kavşak noktaları sonrasında, Avrupanın Doğu ve İslâm üzerindeki stratejileri "oryantalist" okumlar üzerinden perspektif değiştirerek yeni bir boyut kazanmaya başlamıştır. Kavram olarak "oryantalizm" diye adlandırılan bu doktrin gereği, Latin Katolik dünyası Doğu ve İslâm dünyası kültürü ile yoğun bir ilişkiye girmiştir. Müslümanlardan elde edilen yerlere Avrupalı bilginler gitmeye ve orada İslâm bilimlerini Arapça bilen Hıristiyan ve Yahudiler yoluyla öğrenmeye başlamışlardır (Canatan, 1995:307). İlk kez Ortaçağ'da başlayan bu strateji ve kültürel etkileşim sonuç itibarı ile "On ikinci Yüzyıl Rönesansı"na yol açmıştır. Daha sonraki stratejik adım, Oryantalist bakış açıları geliştirmek suretiyle doğu ve Müslüman havzasını ekonomik ve kültürel anlamda keşfedip Hıristiyan öğretileri ikame etmek suretiyle ileriye dönük hegemonyayı sağlamlaştırmak olacaktır. Bir sonraki başlıkta bu konu irdelenmeye çalışılacaktır.

2. "ÖTEKİNİ" İNŞA ETME SÜRECİNDE BİR BİLİNÇ EROZYONU OLARAK ORYANTALİZM VE BATI'DA YAŞANAN İSLÂMOFOBİ SENDROMU

Batı'nın Doğu ile teması çağlar öncesine dayanan kadim bir gelenektir. Fakat Batı'nın Doğu ile gerçek anlamda ilgilenmesi son yüzyıllarda vuku bulmuştur. Bu bağlamda Oryantalizm çalışmalarını üç safhada ele almak mümkündür. Birinci aşama İslâm'ın doğuşu ile başlayıp Rönesans ve Aydınlanma hareketlerine kadar sürecek olan dönemdir. Bu dönemin karakteristik özelliği, dinsel polemik ve Müslümanlara karşı mutlak bir önyargıdır. İkinci aşama çalışmalar, bilimsel kimlik çalışmaları altında Rönesans ve Aydınlanma hareketleri ile başlamaktadır. Üçüncü dönem ise 19.YY'ın son çeyreğinde Müslüman ülkelerdeki yayılmacı/sömürge edinme faaliyetlerinin yoğunlaştığı dönemle başlayıp yaklaşık olarak 2. Dünya Savaşı sonuna kadar olan dönemi kapsamaktadır (Taşçı,2006:1-2). Peki bahsi geçen bu Oryantalizm nedir? Neyi hedeflemiştir ve bugüne etki eden hangi sonuçları doğurmuştur? Kavram olarak Oryantalizm, "Şarkiyatçılık" veya "Doğu Bilimi" anlamlarına gelmektedir. Geniş anlamıyla, Batı dünyasındaki üniversiteler veya özel araştırma kurumlarında, İslâm, Çin, Hint ve diğer doğu toplumlarının ekonomik, sosyal, siyasal kurumları, yaşayış ve düşünce tarzları, inançları, meydana getirdikleri düşünsel ürünler ile ilgili olarak yapılan araştırma, inceleme yahut spekülatif katkı niteliği taşıyan yorumlardan oluşan bilgiler bütünüdür (SBS, 2002: 115). Kavramı, Batı'nın Doğu'yu bir okuma biçimi (www.dogubati.com, E.T. 16.09. 2013) ve "Doğu kültür ve medeniyetlerinin mühendisliği" olarak tanımlamak mümkündür. Başka deyişle oryantalizm, Batı'nın Doğu üzerinde tahakküm kurmak, kendi çıkarlarına göre yeniden yapılandırmak amacıyla geliştirdiği bir yoldur (Toprak, www.islamiyazilar.com, E.T. 17.09.2013). Oryantalizmin temel paradigması Doğu ve Batı arasında uzlaşmaz karşıtlığı göstermektir. Buna göre Batı dünyası dinamik, yenilikçi, açık, hoşgörülü ve girişimci; İslâm dünyası ise geleneklere kapanmış, statik, fanatik, pasif ve

gelişmeye karşı bir dünyadır (Canatan, 1995: 318). Yukarıda da bahsedildiği gibi Oryantalizmin tarihi çalışmaları eskilere dayanmaktadır. Fakat bir sistematik dahilinde bunu dünya kamuoyuna sunan kişi Edward Sait'tir. Yirminci yüzyılın önemli entelektüellerinden birisi olan Edward Said, 1978 yılında neşrettiği "Oryantalizm" adlı eseriyle Doğu-Batı ilişkilerine yeni bir yorum getirmiştir. Said, Oryantalizm'i, tanımlarken gerçek doğuyu değil, şarkiyatçıların görmek istedikleri bir "şarkı" aksettirdiğini ifade etmektedir. (Toprak, a.g.s.). Said'in diğer bir tespitine göre ise etki yelpazesi çok geniş "kültürel ve siyasal bir olgu olan" Oryantalizm, saf ve masum bir bilgi değildir ve bu yönüyle sorgulanması gerekmektedir (Said, 1995: 22) Oryantalizm, Avrupa'nın Doğu'ya bakışının sadece bir kısmını yansıtmaktadır. Neredeyse bin yıl boyunca doğu denildiğinde akla gelen olgu Müslümanlar ve İslâm'dır. Bu doğrultuda Batı entelijansiyası gayretlerini daha çok İslâm kültür ve medeniyeti üzerine yoğunlaştırmışlardır. Dünya'da İslâm'a dair bilgi, algı ve tespitlerin oluşumu yüzyıllardır daha çok Batı tandanslı entelektüellerin yapmış oldukları çalışmalar ve bu çalışmalar neticesinde ortaya koymuş oldukları perspektif ve ilmi disiplinlerle şekillenmiştir. Bu doğrultuda teoloji, tarih, filoloji, sosyoloji gibi alanlarda yapılan çalışmalarla İslâm mercek altına alınmış ve önemli bir Oryantalist külliyat ortaya çıkmıştır (Turner, 1997: 16). Şüphesiz bu perspektif veya kavramsal çerçeve Oryantalizmin şekillenmesinde önemli rol oynamıştır (Güner, www.edebiyatdergisi.hacetepe.edu.tr. E.T. 11.09.2013). Akademik alanda başlatılan doğu okumaları ve tahlilleri sonraki süreçlerde Doğuya ait kadim gelenekler, başta din ve sosyal hayat olmak üzere sorgulanmaya başlanmış ve bu bağlamda küresel politikalar dizayn edilmiştir. Doğu'yu özelde ise İslâm dünyasını hegemonya altına almayı amaçlayan bu politikalar farklı alanlarda devreye sokulmuştur. Dini alandaki İslâm'la ilgili incelemelerde hem İslâm dünyasının yeknesaklığını parçalamayı amaçlayan akidevi anlamda yanlış tahliller vaaz edilmiş hem de İslâm'ın Batı toplumlarındaki algısını olumsuz yönde kanalize edecek "ilkel, savaştı, hoşgörüsüz vb" bir İslâm imgesi yerleştirilmek istenmiştir. Bunda da başarılı olduklarını rahatlıkla söyleyebiliriz. Özellikle 11 Eylül sonrası başlayan süreçle birlikte dünya çapında başlayan İslâm önyargıları/Müslümanlara baskı ve Batı Avrupa'da yaşanan son İslâm karşıtı vakıalar bunu göstermektedir. Diğer yandan Oryantalizm'in ekonomik sömürü ayağı vardır ki, bununla da Sanayi devrimi ile başlayan hammadde ve ucuz iş gücü ihtiyacının karşılanması hedeflenmiştir. Özellikle petrolün sanayideki gücünün fark edilmesi bu sömürgeci damarı daha bilemeye başlamıştır. Petrolün daha çok Ortadoğu ve Arap coğrafyasında bulunuyor olması Batı'nın her alandaki hegomonik gücünü bu bölgeye teksif etmesine yol açmıştır. Bu bağlamda ünlü düşünür Jean Baudrillard içeriden bir eleştiri getirerek konuya ışık tutmuştur. Batı'yı kötü niyetli, kolonize etmiş olduğu ülkelerin iyi niyetini kullanan ve çok büyük paralar kazanan bir kültür olarak nitelendiren kuramcı, Batı'nın çok iyi sömürdüğüünün de söylenebileceğini belirtiyor (2005: 204-205). Alver ise Oryantal bakış açıları ile şekillenen Batı'nın Doğu'ya karşı tutumunu şu şekilde özetlemektedir " 20. Yüzyıl Avrupa'sı ise, istediği ölçüde kendine mal edemediği Doğu'ya hem hayranlık duymuş hem de onu küçümsemiştir. Sömürgeci Avrupa'nın, Doğu ile ilgili ürettiği imgeler zaman içinde emperyalistçe ve sömürgeci politikalara uygun olarak şekillenmiştir" (2003: 53). Batı'nın Doğu ve Özel de ise İslâm toplumlarını hegemonya altına alma ve sömürme metotlarından biri de hiç kuşkusuz ki " Böl, parçala, yönet" yöntemidir. 1.Dünya Savaşı sonrası başlayan bu yöntem, hali hazırda günümüzde de devam etmektedir. Batı bu politikasıyla jeostratejik anlamda İslâm coğrafyasını parçalamak suretiyle bir yandan "coğrafi istikrarsızlık" hedeflerken, diğer yandan coğrafya olarak küçülttüğü bu devletçikleri jeopolitik anlamda daha iyi idare etme yolunu gütmüştür. Batı'nın İslâm dünyasındaki bu mühendislik projesi, İslâm âlemi tarafından ekonomik, politik alandaki güçsüz(leştirilmesi)lüğü nedeniyle yeterince iyi okunamamış ve buna dair savunma refleksi geliştirilememiştir. Diğer yandan İslâm âlemini bir arada tutan din olgusu, Batının bilinçli

olarak "mezhepler" üzerindeki ayrıştırıcı politikaları nedeniyle İslâm devletlerinin ortaklaşa hareket etmelerini engellemiştir. Bunun örneklerini bugün "Arap Baharı" diye adlandırılan ve ayaklanmaların süre gittiği Suriye, Irak, Mısır vb. coğrafyalarda görebilmek mümkündür. Batı'nın İslâm devletlerine ve Müslümanlara karşı asırlarca süregelen bu düşmanca tutumu, Müslümanların diyalektik olarak batıya karşı kırılmalarına, küsmelerine ve bireysel anlamda da onları düşmanlığa sevk etmiştir. Alver, bahsi geçen bu süreci şu çarpıcı nitelermeleriyle ifade etmektedir. "...Arap-İslâm halklarında saldırgan Hıristiyan Batılılara karşı bir korku yaratmıştır. Kültür ilişkileri, kültür asimilasyonu ya da yayılmayla bağlantılı çalışmalar, Hıristiyan Batılıların egemenliği altına giren halklar için akültürasyon ve buna paralel dekolonizasyon süreçlerinin aşamaları anlamına gelmiş... İslâm halkları için sömürgeci Batı boyun eğme, yabancılaşma, aykırılık, iç huzursuzluğu ve her şeyden önce de kimlik krizi anlamına gelmiştir. Kendi kimliğini yitirme en büyük tehlike olarak görülmüş ve asıl yenilgi böyle başlamıştır. İslâm, yabancı kültürlerin saldırısından kurtulmanın bir güvencesi, direnmenin temeli ve güvenilir sığınak olarak görülmüştür.." (2003: 53-54).

İslâm Dünyası 1. Dünya Savaşı'ndan sonra küçük devletçiklere ayrılmak ve sürekli şekilde istikrarsızlaştırılmak suretiyle dünya politika arenasından adeta refüze edilmişlerdir. Batı yörüngesindeki "uydu" yönetimlerle idare edilen Müslüman devletçikler, hem ekonomik, hem de kültürel anlamda Batının yörüngesinde hayatiyet sürmüşlerdir. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra dünya politik sistemi Doğu ve Batı bloku diye ikiye ayrılmış ve bu süreçte kimi İslâm devletleri Batı blokunda kimileri ise Doğu blokunda yer alarak yine Hıristiyan Batı sistemine hizmet eder durumda olmuşlardır. İslâmfobi bağlamında bir kırılma noktası olarak "Soğuk Savaş" sürecinin bitmesi önemli bir aşamadır. İslâmfobi kavramı yoğun kanaat olarak 11 Eylül 2001 tarihinden sonra popülerlik kazanmış olmakla birlikte, bu süreci 1980'lere kadar götürebiliriz. 1989 yılında Soğuk Savaş'ın simgelerinden biri olan Berlin Duvarı'nın yıkılması, Komünizm'in tarih sahnesinden çekilmesi akabinde Sovyetler Birliği'nin dağılmasından sonra ABD öncülüğünde "tek kutuplu" dünya şekillenmeye başlamıştır. Batı dünyasında başta ABD 'de de bazı politikacıların ve düşünce kuruluşlarının yeni bir "düşman", sosyolojik ifade ile yeni bir " öteki" arayışlarına girdikleri ve öteki olarak da İslâm'ı seçtikleri bilinmektedir (Kirman, 2010: www.İslâmiarastirmalar.com, E.T. 11.09. 2013). Diğer bir ifade olarak "Soğuk Savaş" sonrasında Batı sistemi, İslâm'ı bir düşman olarak telakki etmiş ve adını da "yeşil tehlike" olarak kavramsallaştırmıştır. Bu dönemde İslâm'ın batılı düşünce müktesabatında olumsuz imajlar çizmesinde karşımıza yine bir dizi oryantalistler çıkmaktadır. Bunlardan ilki Samuel Huntington'un " Medeniyetler çatışması" isimli çalışmasıdır(Aydın, 2003:135-136). Yazar, Batı'nın "yeşil tehlike" olarak telakki ettiği İslâm'ı, Batı medeniyeti için amansız bir düşman olarak değerlendirmektedir. Bir diğer Oryantalist Bernard Lewis ise İslâm dinini Batı için sürekli bir tehdit olarak algılayarak, İslâmfobi'nin fikirsel altyapısını diri tutarak kalıcılaştırmıştır. Bununla Birlikte Salman Rüştü'nin 1988'de yayımlanan ve Müslümanların kutsalı olan Kur'an-ı Kerim'i aşağılayan ve büyük infiallere neden olan "Şeytan Ayetleri" kitabını sayabiliriz. Bu arada yine bir dönüm ve kırılma noktası olarak 1979 yılında gerçekleşen İran devrimi de Batı'da git-tikçe zemin kazanan İslâmfobinin yaygınlaşmasına neden olmuştur. Tabi ki buradaki en önemli süreç ABD'de yaşanan 11 Eylül olayıdır. Bu tarihten sonra İslâm'a karşı var olan olumsuz kanaatler iyice pekişerek tüm Batı toplumlarını etkisi altına almıştır. İslâm, 11 Eylül'den sonra kanla, vahşetle, terörle, ikellikle anılan bir din halini alarak Batı insanının gözünde tam bir öteki ve amansız bir düşman figürü olarak kalıcılaşmıştır. Bu olumsuz imaj, Batı medyası tarafından sürekli ve yeni formlarla üretilerek diri tutulmuştur. Konumuz dâhilinde ele alacağımız Batı (Avrupa)'daki İslâmfobi sürecine bakıldığında ise, 11 Eylül 2001 tarihi milat gibi görünse de, özellikle Müslüman Türklere yönelik ırkçı saldırılar

düşünüldüğünde zaman olarak daha da eskilere dayanmaktadır. Her şeyden önce şunu belirtmeliyiz ki Avrupa'daki İslâmfobinin yaygınlaşmasında "göç" olgusu önemli bir parametredir. İslâm Dünyasından Batı Avrupa'ya Göç olgusu, İkinci Dünya Savaşı'nın hemen ardından başlamış ve bugün ki Müslüman azınlık kitlesi bu tarihten itibaren oluşan uluslar arası göç hareketlerinin bir neticesi olarak ortaya çıkmıştır (Canatan: 1995:11). Müslüman Türklerin Batı Avrupa'ya göçü ise 1960'lı yıllara rastlamaktadır. 30 Eylül 1961'de Türkiye ile Federal Almanya arasında iş göçü mübadele anlaşması imzalanmıştır. Daha sonraki yıllarda 1964'te Avusturya, Belçika ve Hollanda, 1965'te Fransa ve 1967'de İsveç ile imzalanmıştır (Abadan-Unat, 2007: 5). Batı Avrupa'da yaşayan Müslüman topluluklar üç kategoride ele alınabilir. "Birinci kategorideki Müslüman topluluklar, çoğunlukla Balkanlar ve İspanyol Kuzey Afrika'sında bulunur. Farklı hukukî statüleriyle onlar, Avrupa Birliği'nin her üyesinin tüm vatandaşlarına uygulanan tek tip kanuna alternatif bir toplumsal model oluşturmayı başardılar. İkinci kategorideki Müslüman göçmenler ve torunları, tüm Avrupa'da bulunmaktadır. Bunlar da üçe ayrılarak incelenebilir: (a) Sömürge ve sonrası dönemde Avrupa'ya gelmiş olan Müslümanlar; (b) İşçi olarak gelenler ve (c) Mülteci olarak gelenler...Son olarak, İslâm'ı kabul etmiş olan Avrupalılar ki bunların sayıları az olmakla beraber sosyal hayatta ve medyada son derece etkin ve tanıdık isimlerdir." (Er ve Ataman, 2008). İslâmfobi'nin anlaşılması noktasında Müslümanların özellikle Batı Avrupa'da en büyük dini azınlık olarak yer almaları ve Müslümanlar ile Müslüman olmayanlar arasındaki kurulan ilişkiler -ilişkinin gelişimi- temel belirleyicidir (Akıncı-Çötök ve Taşdelen, 2013). İslâm, genel olarak Batı'da Avrupa yaşam tarzına bir tehdit olarak algılanmakta ve anlatılmaktadır. İslâmi köktencilik, Batı'daki yabancı düşmanı, ırkçı ve şiddet eğilimli davranışların kaynağı olarak algılanmaktadır (Kaya, 2007: 241). Avrupa'da yaygınlaşan yabancı ve Müslüman düşmanlığı bahsedildiği gibi daha çok değerler etrafında yürütülen bir ayrıştırma olarak karşımıza çıkmaktadır. Burada da en önemli belirleyici parametre Müslümanların dini inancı olan İslâm üzerinden şekillenen gelişmelerdir. Batı'da ve özellikle Avrupa'da "farklı olanı" ötekileştirmek günümüzün baskın fenomeni olan medya üzerinden şekillendirilmektedir. Medyanın İslâm ve değerleri üzerinden bilinçsizce yaptıkları subjektif yayınlar ister istemez batı insanının İslâm'a ve dolayısı ilse Müslümanlara önyargılı davranmalarına sebebiyet vermektedir. Diğer yandan bu tür ayrıştırıcı yayınlar Batıda yaşamakta olan Müslümanları rencide etmekte ve buldukları toplumla uyumlu yaşamayı engellemektedir. En son bir tahrik unsuru olarak gündeme getirilen ve Müslümanları rencide eden "Müslümanların Masumiyeti" filmi buna örnek olarak gösterilebilir. Çalışmamıza zemin teşkil eden bu filmle birlikte, aynı tarihlere denk düşen Almanya'daki Müslümanları ötekileştirmeye, toplumdaki soyutlamaya ve potansiyel suçlu olarak gösterilmeye çalışılan "Kayıp İlan" vakası da önemli bir gelişmedir. Almanya İçişleri Bakanlığı'nın, radikalleştiğinden şüphelenilen Müslümanların afişlerinin yayınlanmasını içeren 'Kayıp' (Vermisst) afiş kampanyası Avrupa'da yaşayan Müslümanlar arasında infiale neden olmuştur. Bununla birlikte NSU cinayetleri ve zaman zaman ortaya çıkan İslâm dinini ve değerlerini aşağılamaya yönelik "karikatür krizleri" de bahsi geçen tahrik unsurlarındandır.

3.AVRUPA'DAKİ TÜRK MEDYASININ İSLÂMOFOBİ PERSPEKTİFİ

3.1. Amaç ve Yöntem: Bu çalışmadaki amacımız, özellikle 11 Eylül 2001'den sonra Batı'da artan İslâmfobi ve buna paralel olarak yabancı düşmanlığının Avrupa'da günlük olarak yayımlanan Türk basınında ne şekilde ele alındığını saptamaya yöneliktir. Çalışmada haberler nicelik ve nitelik yönünden incelenerek içerik çözülmesine tabi tutulmuştur.

3.2. Araştırmanın Problemi: Avrupa'da genelde Müslümanların ve özelde ise Türklerin enformasyon kaynaklarından biri olan Türk yazılı basınının, Müslümanların ve Türklerin

dini hassasiyetlerine ne derece eğilip eğilmedikleri ve bu kesimin inanç bazındaki sorunlarıyla hangi düzeyde ilgili olduklarını anlamaktır.

3.3.Araştırmanın Hipotezi: Avrupa'da Türk göçü ile eş zamanlı ve eş mekânlı olarak varlık gösteren Türk yazılı medyasının diasporada bulunan Müslümanların ve Türklerin sorunlarını yakından takip ettikleri varsayımdır.

3.4.Evren ve Örneklem: Araştırmanın evreni Avrupa'daki Türk Medyası olup, örneklem olarak Türk yazılı basındır.

3.5.Araştırmanın Sınırlamaları: Araştırma, Avrupa'da günlük olarak yayımlanan Hürriyet, Zaman ve Aydınlık gazeteleri ile sınırlandırılmıştır. Ayrıca bu gazetelerin 7 günlük nüshaları incelemeye tabi tutulmuştur. Araştırmadaki bir başka kısıtlama ise sadece gazete haberleri ile sınırlı olup, bu bağlamda köşe yazıları ve gazete eklerinin kapsam dışında tutulmasıdır.

3.6. Bulgular ve Analizler

3.6.1. Hürriyet Gazetesi

Hürriyet Gazetesi'nin **17.09. 2012** tarihli nüshasında, İslâm dünyasını ayağa kaldıran "Müslümanların Masumiyeti" filminin Almanya'da gösterilmeyeceği el alınmış. 13. Sayfadan "**Film Almanya'da Gösterilmeyecek**" başlığı ile verilen haberde, Federal İçişleri Bakanı Hans Peter Friedrich'in aşırı sağcı bazı kesimlerin filmin gösterilmesini istediklerini fakat "Bu gruplar ve organizasyonlar Almanya'da yaşayan Müslümanları tahrik etmek istiyorlar. Filmin gösterilmesini engellemek için tüm yasal önlemler alınacaktır" şeklindeki sözleri yer almaktadır. Hürriyet'in aynı sayfasındaki diğer bir haberi Neo Nazi (NSU davası ile alakalı) Teröristleri ile ilgilidir. Almanya'da sekizi Türk, biri Yunanlı ve bir de polis olmak üzere on kişiyi katleden NSU örgütü üyelerine iki kez otopsi yapıldığı belirtilen haber "**Teröristlere Çifte Otopsi**" başlığı ile duyurulmuş. Hürriyet'in **18. 09. 2012** tarihli nüshasında ise Almanya Başbakanı Angela Merkel'in ağzından Hz. Muhammed'e hakaret içeren "Müslümanların Masumiyeti" filmle alakalı "**Şiddet Eleştiri Değildir**" sözleri 1. sayfadan Alt Manşet olarak haberleştirilmiş. Haber 14. Sayfada detaylandırılarak okuyucusuna sunulmuş. Haberde özetle, Merkel'in filme barışçıl yollardan tepki gösterilebileceğini ancak şiddetin kabul edilemeyeceği, Hürriyet muhabirinin, "inançlı bir Müslüman olsaydınız, filme karşı tepkiniz ne olurdu?" sorusuna Merkel'in "Hıristiyan'dan farklı davranmazdım. Ama şiddet yöntem değildir. Olmamalıdır da" şeklinde karşılık verdiği görülmektedir. Hürriyet'in aynı nüshasında ve yine 1. Sayfadan verilen haberde Solingen katliamında hayatını kaybeden Mercimek ailesinin beş ferdinin soy isimleri olan "mercimek" isminin Solingen'de Belediye tarafından bir meydana verildiği haberi yer almaktadır. "**Solingen kentine mercimek meydanı**" başlığı ile sunulan habere 14. Sayfada geniş şekilde yer verildiği görülmektedir. Gazetenin aynı tarihli nüshasının 12. Sayfasında İslâm karşıtlığı ile tanınan ve bulunduğu bölgede çok sayıda Türkün yaşadığı Neukölln kentinin Sosyal Demokrat Partili (SPD) Belediye Başkanı Heinz Buschkowsky'nin tartışma yaratan "**çok kültürlülük yattı**" isimli kitabının haberleştirildiği görülmektedir. Yine Aynı nüshanın 14.sayfasında "**Berlin'de İçişleri Komisyonu Toplanıyor**" başlığıyla verilen haberde, NSU cinayetleri ile ilgili köstebeğin ortaya çıkması üzerine Berlin Eyalet Meclisi İçişleri Komisyonu'nun özel oturumla toplanacağı bildirilmektedir. Hürriyet'in aynı sayılı yine 14. Sayfasında Thüringen Eyalet Başbakanı Christine Lieberknecht'in NSU cinayetleri ilgili olarak kamuoyunda başlayan tartışma ve skandallar ışığında, "**İstihbarat Kökten Değişmeli**" sözleri, aynı başlıkla verilmiş. **19. 09. 2012** tarihli Hürriyet gazetesinin manşetten verdiği "**Almanya Gerildi**"

başlıklı haberi görmekteyiz. “Müslümanların Masumiyeti” filmi ile ilgili olan haberde, Sudan’da filmi protesto eden kalabalığın Almanya Büyükelçiliğini bastığı ve Alman bayrağını yaktığı resim üstü haber olarak duyurmuş. 15. Sayfada detaylı olarak yer alan haberde, Almanya’da aşırı sağcı parti Pro Deutschland’ın Hz. Muhammed’e hakaret içeren filmi oynamak için salon aradığı fakat Alman yetkililerinin tüm dünyada olay yaratan filmi engellemeye çalıştıkları belirtilmektedir. Gazetenin 15. Sayfasında “**Dernekler yasaktan yana**” başlığı ile verilen haberde, Almanya’daki İslâmi derneklerin Hz. Muhammed’e hakaret içeren filmin gösteriminin yasaklanmasını istedikleri aktarılmaktadır. “**Olaylar İslâm’a zarar veriyor**” başlığı ile dikkat çeken haberde ise, Fransa Cumhurbaşkanı Hollande’nin, aynı filmle ilgili olarak, filme tepki gösteren kişilerin İslâm’a zarar verdikleri beyanı yer almaktadır. Konu ile ilgili aynı sayfada yer alan bir diğer haberde ise, Berlin Eyaleti Uyum ve Çalışma Bakanı Dilek Kolat’ın “**Sinemacılar boykot etsin**” demecine yer verilmiş. Almanya Uyum Bakanı Maria Böhmer’in filmle ilgili olarak “**Müslümanları İncitiyor**”, SPT Milletvekili Aydan Oğuz’un “**Nefret ve ikilik yaratmak istiyorlar**”, Almanya Müslümanları Merkez Konseyi Başkanı Nurhan Soykan’ın “**İki tarafın radikalleri şiddete başvurabilir**” demecleri aynı konu ile ilgili haberler arasında yer almaktadır. NSU cinayet soruşturmaları ile ilgili Berlin Eyalet Eski İçişleri Bakanı Ehrhardt Körting’in görevinden istifa ettiği haberi ve yine aynı konu ile bağlantılı olarak haklarında NSU ile ilgili iddialar bulunan Berlin İçişleri senatörü Frank Henkel ve Berlin Emniyet Müdür Yardımcısı Maegeratta Koppers’in suçlamaları reddettikleri “**Bilgi vermemizi savcılık istemedi**” başlığı ile haberleştirilmiş. Hürriyet’te aynı sayfada yer alan son haber ise, “**Kubaşık için anıt açılıyor**” başlığı altına verilen haberde NSU tarafından Almanya’nın Dortmund şehrinde 2006’da öldürülen Mehmet Kubaşık’ın anısına belediye tarafından bir anıtın açılacağı belirtilmiş. “**İrkçiliğe geçit yok**” isimli haber gazetenin 16. Sayfasında yer almış ve detay olarak, Salzgitter-Lebensted’teki Alevi Kültür Merkezi Binasına ırkçılığa yer olmadığı yazılı bir levhanın asıldığı belirtilmektedir. İlgili nüshanın 17. sayfadaki son haberi ise “**Müslümanlara özel mezarlık yok**” başlığı ile verilmiş. Berlin SPD Milletvekili Erol Özkarca’nın, İslâmi usullerle defin işleminin yapılabileceği şehir içindeki Müslüman mezarlığında çok az yer kalması üzerine senatoya yeni planlarını sorduğu fakat senatondan beklediği cevabı alamadığı ifade edilmektedir. **20. 09. 2013** tarihli Gazetenin manşetten duyurduğu haber “**Sultan Ahmet Camisi İrkçiya Fon oldu**”. 15. Sayfada detaylandırılan haberde Danimarka Halk Partisi (DF) Başkanı Kristian Thulesen Dahl’ın Kopnhag’da yapılması düşünülen Camilere karşı partisinin hazırladığı manipüle edilmiş Sultan Ahmet Camisi’nin fotoğrafını arka planda fon olarak kullandığı belirtilmekte ve haber fotoğrafla da desteklenmektedir. Manşetten verilen bir diğer haber Almanya’da Müslümanlar arasında infial uyandıran ve Müslümanları potansiyel suçlu olarak gösteren “Vermist”, yani kayıp afişleri ile alakalı. “**Kayıp sıkıntısı**” başlığı ile duyurulan haberde, Almanya İçişleri Bakanı Hans-Peter Friedrich’in Müslüman çatı kuruluşlarının protestosuna rağmen “kayıp” kampanyasını yarın başlatacağı belirtilmiş. 1. Sayfadaki başka bir haberin başlığı “**Ateşi körüklemeyin**”. Malum filmin yayınlanacak olmasına tepki olarak Dışişleri Bakanı Guido Westerwelle’nin sözleri haberleştirilmiş. 7.sayfada yine filmle ilgili olarak Berlin’de Cinema for Peace isimli vakfın filmi ve buna benzer filmleri sahneleyeceklerini belirten gazete “**O film gösterilecek**” başlığı ile vermiş. İki Alman gazetecinin kaleme aldığı NSU cinayetlerini içeren kitap, “**Yakın tarihteki en büyük olay**” ve Türklerin büyük bir provokasyon olarak gördükleri yasaklı ırkçı grupların yeni bir ırkçı parti kurmaları “**yasakçı ırkçılar parti kurdu**” başlıkları ile 15. Sayfada verilen haberler arasında yer alıyor. **21. 09. 2012** Tarihli gazetenin 11. Sayfasında “**Karikatür Krizine En Güzel Yanıt**” isimli haberde, Karikatür krizi ile sık sık gündeme gelen Fransa’daki Louver Müzesi’nde İslâm Sanatları sergisinin açılacağı bildirilmiş. “**Anlaşlık eşitlendik**” başlıklı 14. Sayfa haberinde Almanya’da ilk kez Hamburg’da eyalet hükümeti

tarafından cami dernekleri ve Alevi dernekleri ile imzalanan "Devlet Anlaşması" düzenlendiği bilgisi verilmektedir. Yine aynı sayfada İçişleri Bakanlığı'nın gelen tepkiler üzerine "kayıp" ilanını erteledikleri "**Kayıp ertelendi**" ve Senatör Kolat'ın malum filme ilgili olarak "**O filmi göstertmeyin**" şeklindeki demeci yer almaktadır. 14. Sayfadaki son haber ise, Almanya NRW Eyaleti Eğitim Bakanı'nın bir okulu ziyaretinde Müslüman öğrencilere verilen "İslâm din dersine" katılması "**İslâm dersine bakan desteği**" şeklinde haberleştirilmiş. **22.09.2012** nüshalı gazetenin manşeti kayıp ilanlarına kuvvetli bir şekilde tepkiyi ifade ediyor. "**Bu Rezaleti Basmıyoruz**" şeklinde ve yarı sayfayı kaplayan kayıp resimdeki Müslüman erkek fotoğrafı mozaiklenerek okuyucusuna duyurulmuş. Yine Logo kenarındaki bir diğer haberle tepkisini geliştiren gazete, bir önceki gün yetkililer tarafından ertelendiği söylenen ilanların "**Erteleme yetmez iptal edin**" başlığıyla yansıtmış. Aynı haberin altında yeni bir krize yol açabileceği endişesi ile mizah dergisi Titanic'i karikatür basacağı için uyarın Dışişleri Bakanı Westerwelle'nin demeci "**Alman Bakan: Ateşle Oynamayın**" şeklinde verilmiş. 10. Sayfada "**Neo Nazi Komisyonu ordudan dosya istedi**" ve CDU NRW Eyalet Komisyonu üyesi Cemile Giousouf'un Neunköln Belediye Başkanı Buchkowsky'nin kitabının yabancı düşmanlığını körüklediği için "**Buchkowsky ateşe barutla gidiyor**" şeklindeki tepkisi habere taşınmış. New York'da İslâm karşıtı afişlerin New York metropolitan ulaşım yönetimince "küçük düşürücü" olduğu gerekçesi ile izin vermediği ilana mahkeme tarafından izin çıkması üzerine ABD'de İslâm düşmanlığı ile tanınan blog yazarı Pamela Geller'in "**o ilan asılacak**" tarzındaki çıkışı 12. Sayfadan okuyucuya duyurulmuş. **23.09.2012** Nüshada gazetenin manşetten almanca olarak "**Bu kampanyayı durdurun**" başlığı ile kayıp ilanlarına karşı tepkisi dile getirilmiş. Yine 1. Sayfa ortasından NSU cinayetlerine yönelik soruşturmada "**Neonazi DNA'sı Bandidos Çetesinde Çıktı**" manşetini kullanan Hürriyet, bu haberle soruşturmaya verdiği önemi kanıtlamıştır. "**Hepsi Yanlış, En iyi örnek benim**" 13. Sayfada haberleştirilen bu sözler Berlin senatörü Dilek Kolat'a ait. Buchkowsky'nin "Neukölln Her yerde" isimli kitabındaki yabancı düşmanlığına tepki gösteren Kolat, kimse Almanlara kötü davranmıyor ve bu konuda en iyi örnek benim ve ben de Neukölln'de büyüdüm diyerek karşı tarafın tezlerine karşı çıkmıştır. Hürriyet gazetesinde Müslümanların ve Türklerin maruz kaldığı ayrımcılığa yönelik toplam 37 haber yer almaktadır. En çok yer verilen haber kategorisinde "NSU" cinayetleri ve ilgili soruşturma 13 haberle ilk sırada, "Müslümanların Masumiyeti" filmi 12 haberle ikinci, "Kayıp Afiş" haberleri 5 haberle üçüncü ve "Karikatür krizi" ise 3 haberle dördüncü sırada yer almaktadır. Bu arada Hürriyet'te toplam 7 haberin manşetten okuyucuya iletildiğini görmekteyiz. Söylemsel bazda baktığımızda Hürriyet'in, özellikle NSU cinayetleri ve "kayıp afiş" haberlerinde "Milliyetçi" bir refleks takındığı görülmektedir. Hürriyet'in bahsi geçen konularda Almanya yetkililerine zaman zaman sert, emri vaki ve de uyarıcı haber dilini tercih ettiğini görmekteyiz. Diğer yandan "Müslümanların Masumiyeti" ve "karikatür krizi" haberlerinde daha yumuşak bir üslup tercih edildiği görülmektedir. Bu iki kategorideki haberlerde eleştiri boyutu yer almış olsa da, tartışmanın gazete tarafından kısmi de olsa "düşünce özgürlüğü" kapsamında değerlendirildiği görülmektedir.

3.6.2. Zaman Gazetesi

17.09.2012 tarihli Zaman gazetesinin 1. Sayfasında Başbakan Erdoğan'ın filmle ilgili sözleri "**Batı İslamofobi'yi İnsanlık Suçu İlan Etmeli**" başlığıyla verilerek 14. Sayfada habere devam edilmiş. Yine 1. Sayfada "Müslümanların Masumiyeti" filminin yapımcısının 1977'de işlediği bir suçtan dolayı mahkemeye çıkarıldığı ve çok kişinin ölümüne neden olduğunu gündeme getirerek "**ABD'li site: İnfiale sebep olan filmin yapımcısı Muhbir mi?**" başlığı ile konuyu okuyucularıyla paylaşmış. "**Cinayetler önlenebilirdi**" başlıklı haber

4. sayfada yer almakta ve haberde Sol partili Federal Meclis Başkan Yardımcısı Petra Pauli'nin, 2002'deki muhbir bilgileri ciddiye alınsaydı cinayetlerin birçoğunun o zaman önlenilebileceği sözleri öne çıkartılmaktadır. Aynı sayfada "Vermist" yani kayıp ilanlarla ilgili olarak Berlin ve Bonn'dan izin çıkmadığı "*Berlin ve Bonn'dan afişe onay yok*" şeklinde haber olmuş. 5. Sayfada filme ilgili olarak 3 haber yer almaktadır. Sırasıyla "*İslâmi kuruluşlardan Büyükelçilik saldırılarına ve protestolara sert tepki*", "*Saldırıların Peygamber Sevgisıyla İlgisi Yok*" Alman Dışişleri Bakanı'nın "*Sudan'dan Alman vatandaşlarını korumasını istedi*" şeklindeki demeci ve "*Pro Deutschland, Fitne Çıkaran Filmi Almanya'da İzletmek İstiyor*" haberleridir. 10. Sayfada ABD Başkanı Obama'nın malum filme başta Arap ülkelerinden gelen yoğun tepkilere rağmen "*olaylar demokrasi sürecine desteğimizi kesmeyecek*" şeklindeki sözleri ele alınmış. "*Fitneye tepki gösterileri duruldu*" ve "*Papa Lübnan'dan dini hoşgörü çağrısı yaptı*" sayfada öne çıkan haberler arasındadır. **18. 09. 2012** tarihli gazetenin manşeti "*Fitne ve Tahrike Karşı Almanya'dan Net Tavrı*". Haberde özetle Almanya'nın Kur'an-ı Kerim'i yakma eylemi ile gündeme gelen ve Hz. Muhammed'e hakareti içeren filmi destekleyen ABD'li vaaz Terry Jones'un ülkeye girişinin yasaklandığı belirtilmektedir. Yine aynı haberin devamı sayılacak 1. Sayfa haberinde ABD'li vaazın vize olayı ile ilgili olarak "*Westerwelle istedi Friedrich vize vermedi!*" başlıklı haber yer almaktadır. 4. Sayfada filme gösterilen tepki vurgulanarak "*İslâmi organizasyonlar, Alman siyasetçilerin duyarlı tutumundan memnun*" başlığına yer verilmiş. Yine aynı sayfada İslâm Toplumları Milli Görüş (İGMG) Genel Sekreteri Oğuz Üçüncü'nün "kayıp ilanları" ile ilgili sözleri "*Oğuz Üçüncü: Bakanlık "Afiş Kampanyası" inadından vazgeçmeli*" gazetede yer almış. NSU soruşturması dahilinde devam eden davalarda Federal Meclis NSU Araştırma Komisyonu Başkanı Edathy'nin "*Güvenlik birimlerindeki ihmal ve hatanın sorumlularından hesap sorulmalı*" beyanı habere konu olduğu görülmektedir. "*Güvenlik Sistemine Olan İncanım Yıkıldı*" başlığı ile verilen bu manşet **19.09. 2012** tarihli zaman gazetesinde yer almaktadır. Almanya'da NSU saldırılarına kurban veren Türk ailelerin sorunlarıyla ilgilenmekle görevlendirilen Ombudsman Prof. Dr. Barbara John, habere göre yanlış uygulamalardan ötürü Alman güvenlik sistemine olan incancı kaybettiği belirtilmektedir. 5. Sayfa haberde Almanya'da nefret filminin yasaklanıp yasaklanmaması konusunda bir netliğin olmadığı vurgulanarak, "*Nefret filminin yasaklanmasını isteyen de var, karşı çıkan da*" şeklinde başlandırılmıştır. 2. Sayfada Fransa'da "*Louvre Müzesi'nde İslâm sanatları sergisi açıldı*" başlığıyla duyurulan haberde Fransa Cumhurbaşkanı Hollande'nin nefret filmine gösterilen tepkilere yönelik, İslâm adına nefret ve şiddet olaylarını körükleyenlerin gerçekte İslâm'ın kendi değerlerine ihanet ettiklerini söylediği belirtilmektedir. 5. Sayfada yine filmle ilgili 2 habere yer verildiği görülmektedir: "*film Arap dünyasındaki fitili ateşledi*" ve bir din görevlisinin filme yönelik tepkisi "*Özgürlük değerlere saygısızlık değildir*" başlığı ile verilmiş. 10. Sayfada yabancı düşmanı ırkçıların "*Neo Naziler Dortmund'ta 'Die Rechte' Eyalet Birliğini Kurdu*" başlığı ile duyurulan haberde tepkisellik dile getirilmiştir. 11. Sayfada Newskweek dergisinin nefret filmine gösterilen aşırı tepkiyi kapaktan "Müslümanlar öfkesi" şeklinde sunması, Zaman gazetesinde "*Newskweek'in tahrik kapağı twitter'da mizah konusu oldu*" şeklinde haberleştirildiği görülmektedir. **20. 09.2012** tarihli gazete nefret filmi ile ilgili iki spot habere yer vererek bunları iç sayfalarda detaylandırdığı görülmektedir. Birincisi Fethullah Gülen'le ilgili olarak "*Alman medyasına ilan verdi, terörün her türlüşünü lanetledi*" ve ikinci haber Alman Kültür Konseyi Başkanı Olaf Zimmermann'ın görüşü olarak "*Filme en iyi cevap Müslümanlarla daha fazla diyalogla olur*" sözleri okuyucuya duyurulmuş. Manşet haberde ise Sosyolog Nilüfer Göle haberleştirilmiş. "*Sembolik Şiddet Düşünce Özgürlüğünün Paravani Haline Geldi*". Bu sözler Prof. Dr. Göle'ye ait. 1. Sayfadan verilen bir diğer haberde ABD

Başkanı Obama'nın filme yönelik tepkisi "**Hakaret filminin yönetmeni karanlık bir karakterdir**" sözleri ile verilmiş. "**Fransa'da karikatür provokasyonu**" başlığı ile Fransa'da mizah dergisi Charlie Hebdon'un 3. kez Hz Muhammed'in tasvir edildiği çirkin karikatürün basılmasının tepki çektiği belirtiliyor haberde. 2. Sayfada "**Hız Muhammed'in hayatı yeniden film olacak**" başlıklı haberde, fitne filmine bir tepki olarak Katar'daki bir şirketin 450 milyon dolar bütçeli film yapacağı aktarılmakta. NRW Eyaleti'ndeki Müslümanların eyalet eğitim bakanından çocuklara yönelik din derslerinin cemaatler tarafından verilmesini isteyen talepleri "**Beriat geçici, Hamburg gibi sözleşme yapmak istiyoruz**" başlığı ile verilmiş. 4. Sayfanın ilk haberi FDP Delmenhosrt İl Meclis Grup Başkanı Murat Kalmış'ın "**Film bir an önce yasaklanmalı**" sözleri ile ilgili; diğer haber ise kayıp ilanlara dönük Yeşiller Partisi Garbsen Meclis Üyesi Orhan Akdağ'ın "**Kayıp ilanını protesto etmek herkesin insanlık vazifesidir**" demecidir. 5. Sayfada Fethullah Gülen'in nefret filmini Libya'da protesto eden grubun ABD Elçiliğini hedef alan saldırı nedeniyle ABD'ye taziye mesajı dilediği "**Fethullah Gülen Hocaefendi'den, Amerika'ya taziye mesajı**" başlıklı haberle okuyucuya iletilmiş. **21.09. 2012** tarihli gazetenin manşetten haberi "**'Kayıp ilanı' kampanyası ileri bir tarihe ertelendi**". Yine 1. Sayfadan verilen haberde BM Genel Sekreteri Ki-Moon'nun nefret filmi ile ilgili sözlerine yer verilmektedir: "**Film utanç verici, inançlara saldırmak fikir özgürlüğü değil**" dir. 1.sayfa da ayrıca yer alan bir haberlerde "**Nefret filmi Almanlara kutsallarını hatırlattı**" ve Fransa'daki provokatif karikatür krizine yer verilerek "**Fransa gerilimin artmasından korkuyor**" denilmektedir. 4. Sayfada Müslüman çocuklara yönelik din eğitiminin Hamburg örneğinde olduğu gibi cemaatlere verilmesi "**'Devlet Anlaşması' diğer eyaletlere örnek olabilir**" spotuyla aktarılmış. Türk Alman Platformu (DFT) yetkililerinin demeci 4. Sayfada "**DFT:Buschowsky, Sarrazin gibi ateşle oynuyor**" başlığıyla yer almış. Eski Almanya Başbakanı Schröder'in eşi SPD Milletvekili adayı Doris Schröder Köpf'ün kayıp ilanlarla ilgili düşüncesi 4. Sayfaya "**çağdışı bir reklam**" şeklinde yansımış. 5. Sayfada yine filmle ilgili iki habere rastlamaktayız. Bunlardan ilki KRW Milletvekili Serdar Yüksel'in filmle ilgili açıklamaları "**Yüksel: Bu Oyuna Gelmeyelim**" diğeri ise Baden Württemberg'teki Müslümanların filme tepkisini konu edinen "**BW'de nefret filmi için büyük çapta protestolar düzenlenecek**" haberidir. Alman Deutsche Welle televizyonunun filmle alakalı olarak Ortadoğu'daki protestoların radikal gruplara yarayacağı yorumu, gazetenin 11. Sayfadaki haberine "**Gösteriler radikal gruplara yarıyor**" spotuyla yansımış. "**Gösteriler, filmin izlenme oranını 30 milyona çıkardı**" başlıklı 11. sayfa haberinde, Mısır'daki bir güvenilir Facebook sayfasının istatistiklerine göre, protestoların artması ile birlikte, tepki olarak insanların filme daha çok ilgi gösterdikleri belirtilmektedir. Filmin bayan oyuncusu Aktrist Cindy lee Garcia'nın, sahtekârlık suçundan dolayı yapımcısına dava açtığı belirtilen haber "**Aktrist Cindy lee Garcia yapımıcısına dava açtı**" başlığı ile işlenmiş. **22.09. 2012** Tarihli Zaman gazetesi, 1. Sayfa Manşetin sağından DİTİP (Diyanet İşleri Türk İslam Birliği) ve İGMG'nin "kayıp" ilanları ile ilgili Alman yetkililerden istekleri, "**Tartışmalı kampanyanın ertelenmesi yetmez iptal edilsin!**" başlığı kullanılarak verilmiş. 1. Sayfanın tanıtım spotunda ise malum film ile ilgili Almanya çapındaki protestolar gündeme getirilmiş ve "**Nefret filmine Almanya'daki ilk protesto Freiburg'ta yapıldı**" başlığı ile aktarılmış. Yine aynı sayfa haberleri arasında NSU cinayetleri konu edilerek "**Neonazi teröristlerle irtibatlı yeni bir muhbir ortaya çıktı**" başlığı kullanılmış. "**Fikir özgürlüğü, ırkçılık, ayrımcılık hakkı vermez**" başlığı ile 5. Sayfa haberinde, Köln'deki Aşığ Sağa Karşı Enformasyon Merkezi (İBS) ve Düsseldorf Yüksekokulu'nun, Avrupa'daki ırkçı akım ve partilerle ilgili "Korkunun Ticareti" adlı bir kitabın hazırlandığı vurgulanmış. 10. Sayfada Norveç'le ilgili bir haberde "**Aşırı sağcı katilin vurduğu Norveç'e Müslüman Kültür Bakanı**" başlığı ile Pakistan asıllı Müslüman Hadla Tajik'in bu ülkede bakanlık koltuğuna oturduğu bilgisi yer almış. "**Nefret filmine karşı Avrupa, Afrika**

ve İslâm dünyasından ortak tavır” başlıklı haber yine 10. sayfada yer almış. Fransa’da aşırı sağcı parti lideri Marine Le Pen’in, kamusal alanda başörtüsü ile birlikte Yahudi dini simgesi olan Kipa’nın da buna dahil edilmesini istemesi “*Müslümanları ve Yahudileri Kızdıracak açıklama*” biçiminde haberleştirilmiş. 14. Sayfada KRW Eğitim Bakanı’nı Sylvia Löhrmann’ın Diesburg’ta ziyaret ettiği bir okulda incelemelerde bulunması “*İslam din derslerine katılm Löhrrmann’ı memnun etti*” başlığı ile ele alınmış. **24.09. 2012** tarihli gazetenin 1. Sayfasında NSU konulu habere yer verilmiş ve başlık olarak “*Neonazi terör hücreleri ile motosiklet çetesi bağlantısı araştırılıyor*” kullanılmış. NSU davasında Berlinli Motosiklet Çetesi üyesi bir muhbirin itirafı 4. Sayfada “*Thomas S. Patlayıcı madde tedarik ettiğini kabul etti*” başlığı kullanılarak verilmiş. Aynı sayfada Fransa’da yayımlanan Hz. Muhammed’le ilgili küçük düşürücü karikatürün konu edildiği haberde Fransa’nın Münih Başkonsolosu Emanuel Cohet’un sözleri “*Cohet: Fransa’daki marjinaler tüm ülkeyi temsil etmez*” spotu ile okuyucuya aktarılmış. Aynı sayfada Almanya Dışişleri Bakanı Westerwelle’nin filmle ilgili, “*ifade özgürlüğü hakaret etme hakkı vermez*” sözleri ve Demokratik İşçi Dernekleri Federasyonu (DİDF)’nun afişle alakalı “*Kampanyanın durdurulması olumlu, ama yeterli değil*” çağırısı yer almış. 11. Sayfada ABD’den bir haberin yer aldığı görülmekte ve haber başlığı “*Müslümanlar, Beyaz Saray önünde protesto yaptı*” şeklindedir.” Zaman gazetesinde toplam 57 haberin yer aldığını görmekteyiz. 34 haberin “Müslümanların Masumiyeti” filmi , 8 haberin NSU cinayetleri ve 7 haberin “kayıp afiş” ve 4 haberin de Karikatür krizi ilgili haberlerin olduğu ve ele alınan konuların 5 kez manşetten okuyucuya duyurulduğu görülmektedir. Zaman gazetesinin “Müslümanların Masumiyeti” filmi konusunda çok duyarlı yayın yaptığı görülmektedir. Gazetede bir yandan “nefret, tahrik, fitne, insanlık suçu” v.b. gibi kavramsallaştırmalarla filmde yana olanların amaçları deşifre edilirken, diğer yandan Müslümanlara “itidal, sabır, hoşgörü” v.b söylemsel kodlarla tahrikten kaçınmaları ve şiddete başvurmamaları yönünde telkinler yer almaktadır. Zaman gazetesi, sorunları aşmanın yegâne yolunun “diyalog” sürecinden geçtiğine vurguyla, tartışılan konuların muhataplarıyla bir uzlaşılı kültürü dahilinde ele alınmasına dönük barışçıl bir söylem dilini tercih ettiğini görmekteyiz.

3.6.3. Aydınlik Gazetesi

Gazetenin **17. 09. 2012** tarihli 6. sayfa haberinde Ankara mahreçli haberde “Müslümanların Masumiyeti” filmi konu edinmiş ve başlık olarak “*ABD bayrağı ateşe verildi*” kullanılmış. 7. Sayfada El Kaide’nin filme tepki olarak Batı elçiliklerini bombamla emri vermesi sonrasında ABD’nin elçilikleri boşaltmaya başlaması gazetede “*ABD elçiliklerini boşaltıyor*” başlığı ile yer almış. Aynı sayfada, Libya’da filmi protesto için ABD elçiliğini basıp 4 kişinin öldürülmesi gazetede “*Elçiyi öldürenler Türkiye üzerinden Suriye’ye*” şeklinde haberleştirilmiş. Aynı konu ile ilgili bir diğer haberde ise Fethullah Gülen’in sözleri yer almış ve başlık olarak “*Gülen: Libya istihbarat işi*” kullanılmış. Yine filmle ilgili olarak, İslâm dünyasını karıştıran filmin Almanya’da gösterilecek olmasını 12. sayfada ele alan gazete başlık olarak “*Video Provokasyonu Almanya’da*” kullanılmış. “*Hükümet, NSU konusunda sıkışıyor*” isimli haber yine 12. Sayfada yer almış. **18. 09. 2012** tarihli gazetede konu ile ilgili ilk haber 12. sayfada kendine yer bulmuş. Malum filmle ilgili haberin başlığı ise “*Kışkırtıcı video Almanya’ya geri geliyor*”. Aynı sayfanın bir diğer haberi NSU davası ile ilgili. Federal Meclis Soruşturma Komisyonu Başkanı Edathy’ın dava ile alakalı açıklamaları habere, “*İstihbarata başı buyruk suçlaması*” şeklinde yansımış. “*Ortadoğu’nun Pakistan’ı mı Oluyoruz?*” Bu haberde Independent gazetesi yazarı Robert Fisk’in görüşleri ele alınmış. Haberde Fiske’nin malum filmle ilgili protestolardan yola çıkarak, zamanında ABD’nin SSCB ile mücadelede Pakistan üzerinden mücahitlere yardım ettiğini belirten yazar, Bugün de Suriye’deki gelişmelerde Batı’nın Türkiye üzerinden Suriyeli muhaliflere

destek sağladığı iddia edilmektedir. **19.09. 2012** Tarihli gazetede ilk haber 11. sayfada yer bulmuş ve başlık olarak "**Lübnan'da milyonluk yürüyüş**" kullanılmış. Haberde, hakaret içeren filme tepki olarak Hizbullah Lideri Seyyid Hasan Nasrallah'ın çağrısı üzerine Beyrut'ta toplanan yüz binlerce kişinin filmi protesto ettikleri belirtilmektedir. Yine aynı sayfada aynı konuya dayalı olarak "**Afganistan'da intihar saldırılı protesto**" başlıklı haberde, Kabil'de içinde yabancıların bulunduğu minibüse intihar saldırısı düzenlendiği belirtilmiş. 12. Sayfa haberinde NSU davası ele alınmış ve Alman Polis Sendikası Başkanı Bernhard Witthaut'un NSU cinayetlerinin açıklığa kavuşması için tüm bakanların Meclis Soruşturma Komisyonuna ifade vermeleri gerektiği yönündeki açıklaması gazetede "**NSU'de bütün bakanlar ifade versin**" spotuyla yer bulmuş. **20. 09. 2012** tarihli Aydınlık'ın 11. sayfasındaki haber başlığı "**Kışkırtmanın yeni adresi Fransa**". Haberde, malum filmden sonra, Fransız mizah dergisinin yayımladığı Hz Muhammed karikatürlerinin kışkırtmaları tırmandırdığı vurgulanmış. 12. Sayfada "**Neonazi kürekçiye kariyer desteği**" başlığı ile sunulan haberde, Alman Kürek Federasyonu'nun, Neonazilerle ilişkisi bulunduğu iddia edilen Nadya Drygalla'ya yönelik disiplin cezası ve ihraç seçeneklerini gündemden kaldırarak ona kapı araladığı belirtilmiş. Aynı sayfada, Berlin Eyaleti İçişleri Senatörü Henkel'in Meclis Komisyonuna bilgi vermeyişini savcılıkla anlaşma gerekçesine dayandırması, haberde "**NSU'da bakan yalanı**" diye yer almış. "**SPD'li başkadan yabancı düşmanı kitap**" başlığı kullanılarak verilen haberde, Neu Kölln Belediye Başkanı Buchowsky'nin 'Neu Kölln her yerdedir' adlı kitabına eleştiri getirilerek, kitabın yabancı düşmanlığını körükleyeceği vurgulanmış. 1978'de Almanya'dan Fransa'ya kaçan "devrimci hücreler" üyelerinin geri getirilerek hâkim karşısına çıkarılacağıın yer aldığı haber "**Emekli militanlar mahkemeye çıkıyor**" başlığı ile 12. sayfada yer almış. **21 09. 2012** gazetesinin 12. sayfasında İslam'a yönelik saldırılar ele alınarak bu tahriklerin artarak devam ettiği vurgulanmış; filmden sonra Fransız dergisi ve ardından da Alman Titanic dergisinin kervana katılması gazetede "**Kışkırtmada taklit dönemi**" başlığı ile yer bulmuş. Aynı sayfada istihbarat ve güvenlik kuruluşlarının ırkçı Neonaziler karşısındaki skandal iflasına çare arayan Almanya'nın çözüm olarak seçeneği "**Aşırı sağcı arşiv kuruldu**" haberi ile verilmiş. **24. 09. 2012** Tarihli gazetesinin 12. Sayfadan verdiği "**BKA'dan İslamcı Uyarısı**" başlıklı haberde, Federal Almanya Asayiş Dairesi BKA'nın kışkırtıcı filme tepkilerin yoğunlaşması üzerine alarma geçtiği vurgulanmış. "**Yasa sertleştirilmeyecek**" başlıklı bir diğer haberde, Alman İçişleri Bakanı Friedrich'in CSU'nun film sonrası Almanya'da dini değer ve duygulara yönelik suçlarda cezai yaptırımı artırma taleplerini reddettiği belirtilmiş. Yine bağlantılı bir haber olarak aynı sayfada "**Video provokasyonu 'kayıp kampanyasını' erteletti**" haberine yer verilmiş. "**NSU'da Rock çetesi bağlantısı**" başlıklı 12. sayfa haberinde ise, polisin elde ettiği genetik izi DNA analizlerinin, motosikletli Rock çeteleri ile ırkçı terör örgütü NSU arasında bağlantı olabileceği bilgisi aktarılmış. Gazetesinin ilgili sayfasındaki diğer iki haber ise "**Aranan Neonazi sayısı arttı**" ve "**Neonaziler pazarlamadan milyonlar kazanıyor**" başlıkları ile yer almaktadır. Aydınlik gazetesinde konu dâhilinde 24 habere yer verildiği, bunların 12'sinin "Müslümanların Masumiyeti" filmi ve 10 haberin ise NSU davası ile ilgili haberlerden oluştuğu görülmektedir. Gazetede dikkat çeken en önemli göstergeler, ilgili haberlerin hiç birinin manşetlerde ve 1. Sayfada yer almadıkları, ayrıca gazetesinin, "Kayıp İlanı"na dönük gelişmelere yer vermediği gerçeğidir. Söylemsel bağlamda ise Aydınlik gazetesinin filmle ilgili olarak Zaman gazetesine paralel olarak "kışkırtıcı, tahrik, provokasyon" gibi kavramları kullanmak suretiyle yapılmak istenene ışık tutmuştur. Aydınlik, NSU cinayetleriyle ilgili haberlerde ise "militan, terörist, Neonazi" gibi kavramlaştırmalara yer vererek haber söylemini tıpkı Hürriyet gazetesinde olduğu gibi "Milliyetçi" bir dil etrafında kurguladığı görülmektedir.

SONUÇ

İslam'ın tarih sahnesine çıkışı ile başlayan ve Hıristiyan Batı'nın önyargılarından beslenerek bir "öteki" inşa etme biçiminde oluşmaya başlayan İslamofobi, bugün can yakıcı bir hal almaya başlamıştır. Özellikle 11 Eylül 2001'de ABD'de gerçekleşen "terör" saldırısı ile ivme kazanan İslâm'ı ötekileştirme ve İslâm düşmanlığı, Batı toplumlarında Müslümanlara karşı var olan önyargı makasını iyice aralamaya başlamıştır. Batılı entelektüellerin Doğuyu "oryantalizm" diye kavramsallaştırılan fikri okumaları, var olan önyargı ve düşmanlığın bilimsel temellerini oluşturmuştur. Batı toplumlarında aşırı sağcı partilerin son yıllarda iktidara gelmesi ve yükselişe geçen Milliyetçilik olgusu neticesinde, 2. Dünya Savaşı'ndan sonra buralara yerleşmeye başlayan Müslümanların korkulu rüya görmelerine neden olmaya başlamıştır. Batı Avrupa'daki Müslümanların geçici işçi konumundan kalıcılığa dönüşmesi, Avrupa'da baş gösteren işsizlik mefhumu, köklerini tarihten alan yanlış ve olumsuz Türk-İslam imajı, İslâm'ın eksik veya farkında olmadan yanlış temsili, Müslüman coğrafyanın yer altı zenginliklerini paylaşma gayreti vb. nedenler, yaşanan olumsuz sürecin kilometre taşlarını oluşturmaktadır. İslamofobi'nin Avrupa'daki Türk medya perspektifinden ele alındığı bu çalışmamızda, Türk gazetelerinin konuya "Müslümanların Masumiyeti" filmi, NSU cinayetleri davası, "Kayıp ilan" ve "karikatür krizi" konuları üzerinden bir perspektif oluşturdukları görülmektedir. İlgili parametreleri şu şekilde sıralamak mümkündür: Avrupa'da günlük olarak yayımlanan Hürriyet, Zaman ve Aydınlık gazetelerinin 1 haftalık nüshaları İslamofobi ve yabancı düşmanlığı konusu üzerinden niteliksel ve niceliksel olarak içerik çözülmesine tabi tutulmuştur. Araştırma neticesinde Zaman'da 57, Hürriyet'te 37 ve Aydınlık'ta 24 olmak üzere toplam 118 adet haberin yer aldığı görülmüştür. Hürriyet gazetesinin daha çok NSU davası ve "Müslümanların Masumiyeti" filmi üzerinde kamuoyu oluşturmaya çalıştığı görülmüştür. Hürriyet'in, diğer yandan "kayıp ilanları" konusunu da gündeme taşıyarak bir inisiyatif üstlendiği saptanmıştır. Gazetenin konu bağlamında 37 habere yer verdiği ve bu haberlerin 13'ünün NSU davası, 12'sinin Film, 5'inin kayıp afiş ve 3'nün de "karikatür krizine" yönelik haberlerden oluştuğu anlaşılmıştır. Diğer yandan Hürriyet'in söylemsel bazda özellikle NSU cinayetleri ve "kayıp ilan" haberlerinde sert ve eleştirel dil kullanarak "milliyetçi" bir refleks geliştirdiği görülmüştür. Gazete haberlerindeki "Müslümanların Masumiyeti" filmiyle ilgili gelişmelerde ise, eleştiri olmakla birlikte konunun "düşünce özgürlüğü" kapsamında ele alınması gerektiği yönündeki söylemlere de rastlanmıştır. Buradan da Hürriyet'in haber içerik ve söylemlerine dayanarak "milli" konulardaki hassasiyetinin "dini" konulardaki hassasiyetinden bir adım daha önde olduğunu söyleyebilmek mümkündür. Zaman gazetesi de konuyla ilintili 57 habere yer vererek gazeteler arasında nicelik ve nitelik olarak konuya en duyarlı gazete olarak öne çıktığı fark edilmiştir. Gazetenin 34 adet haberle, ağırlıklı olarak film üzerinden bir okumaya giderek gündem oluşturduğu görülmüş; bunun yanı sıra 8 haberin NSU davası, 7 haberin "kayıp afişleri" ve 3 haberin de "Karikatür krizine" dönük olduğu görülmüştür. Zaman'ın haber söylemlerinde tartışılan tüm konularda bir "itidal" boyutunun olduğu görülmektedir. Uzlaşılı dilin olduğu haber içeriklerinde "diyalog" vurgusu öne çıkartılmıştır. Aydınlık gazetesinde ise toplam 24 haberin yer aldığı görülmekte ve bu haberlerin 12'sinin filmle, 10 tanesinin de NSU davasına yönelik haberlerden müteşekkil olduğu görülmüştür. Gazetenin "kayıp afişleri" konusuna önem vermemesi ise dikkat çekici bir sonuç olmuştur. Aydınlık gazetesinin Hürriyet gazetesinde olduğu gibi daha çok "ulusalçı" bir dili tercih ettikleri ve din odaklı konularda ise daha çekimser davrandıkları görülmüştür. Netice itibarı ile bakıldığında İslamofobi üzerinden Avrupa'daki Türk medyasının yayınları istenilen düzeyde etkili olamasa da, özellikle "kayıp afişleri" konusunda etkili olduğu ve kayıp ilanlarının oluşturulan kamuoyu baskısı neticesinde iptal edilmese de ertelendiği görülmüştür. Avrupa'daki Türk medyasının varlığının Batı'da yaşayan Türkler ve Müslümanlar açısından ne kadar elzem

olduğu ve kamuoyu oluşturma bağlamındaki etkisi yaşanan bu son örneklerle bir kez daha teyit edilmiştir. Buradan yola çıkarak Batıda yaşayan Türk ve Müslümanlar için Türkçe medyanın son derece elzem olduğunu söyleyebiliriz. Bu konuda yapılması gerekenleri şu şekilde özetlemek mümkündür: 1- Avrupa'daki Türk medyasının kurumsal ve profesyonel anlamda yeniden günün şartlarına göre dizayn edilmesi gerekmektedir. 2. Etkinlik ve ses getirme bağlamında Türkçe yayınların yanı sıra Almanca veya ilgili ülke dillerinde çift dilli (paralel yayınların) yapılması gerektiği önem arz etmektedir. 3. Almanya'daki Türk medyasının en büyük handikapı olan ekonomik sorunların izale edilmesi ve editoryal bağımsızlığın hayata geçirilmesi gerekmektedir. 4- Diğer yandan son yıllarda yayın hayatına başlayıp sonradan sektörden çekilen gazetelerin kısa süreli olması, Türk medyasına karşı bir güvensizliğe ve değer kaybına yol açmaktadır. Bu nedenle Türk medyasının Batıda kalıcılığın oluşması yönünde ciddi adımların atılması gerekmektedir.

KAYNAKÇA

Abadan-Unat, N. (2007), "Türk İş Göçünün Aşamaları: 1950'li Yıllardan 2000'li Yıllara", Kökler ve Yollar Türkiye'de Göç Süreçleri içerisinde, Der: Ayhan Kaya, Bahar Şahin, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.

Akıncı-Çötök, N., Taşdelen, H, M, (2013), "Avrupa Ekseninde Yabancı Korkusu ve İslamofobi Algısının Değerlendirilmesi", http://www.turkishstudies.net/Makaleler/605187760_01Ak%c4%b1nc%c4%b1%c3%87%c3%b6tokNesrin%20sos.-1-13.pdf, E. T. 10.09. 2013.

Akman, B.(2012), "İslamofobi'nin Kaynağı İstanbul'un Fethine Dayanır", <http://www.imparatorluk.com/MoralDunyasi-BeyazitAkman.pdf>, E.T. 17.09.2013.

Alver, F. (2003), Basında Yabancı Tasarımı ve Yabancı Düşmanlığı, Der Yayınları, İstanbul.

Attas, N. (2003), İslam, Sekülerizm ve Geleceğin Felsefesi, İnsan Yayınları, İstanbul.

Aydın, M. (2003), Onların Savaşı, Kutup Yıldızı Yayınları, İstanbul.

Canatan, K. (1995), Avrupa'da Müslüman Azınlıklar, İnsan Yayınları, İstanbul.

Canatan, K. (2007), "İslamofobi ve Anti-İslamizm: Kavramsal ve Tarihsel Yaklaşım", Batı Dünyasında İslamofobi ve Anti-İslamizm içinde, K. Canatan ve Ö. Hıdır (Ed.), Eski-yeni Yayınları, Ankara.

Değirmenci, G.,(2012), "Avrupa'da İslamofobi Algısı Üzerine", http://www.bilgesam.org/tr/index.php?option=com_content&view=article&id=790:avrupada-islamofobi-als-...E.T. 15.09.2013

Demir, Ö., Acar, M. (2002), Sosyal Bilimler Sözlüğü, Vadi Yayınları, Ankara.

Er, T., Ataman, K, (2008), " Avrupa'da İslamofobi ve Birlikte Yaşama Tecrübesi üzerine", [http://ucmaz.home.uludag.edu.tr/PDF/ilh/2008-17\(2\)/M27.pdf](http://ucmaz.home.uludag.edu.tr/PDF/ilh/2008-17(2)/M27.pdf), E.T, 12. 09. 2013.

Güner, S. (2008). "Oryantalizmin Ortaçağ Avrupasındaki Düşünsel Kökenleri: Batı'nın "Ötekileştirdiği Müslüman Doğu", <http://www.edebiyatdergisi.hacet-tepe.edu.tr/2008251SeldaGuner.pdf>. E.T. 11.09.2013.

www.dogubati.com, “Oryantalizm üstüne tezler”, <http://www.dogubati.com/tum-sayilar/yayinlanan-sayilar/166-sayi-20-oryantalizm-1.html>, E.T. 16.09.2013.

www.haber7.com, “Başörtülü kızı rayların üstüne atmaya çalıştı (2013)”, <http://www.haber7.com/dunya/haber/1074210-basortulu-kizi-raylarin-ustune-atmaya-calisti>, E.T. 16.09.2013.

Kaya, A. (2007), “Devletler, Azınlıklar ve Korkunun İktidarı: Euro Türkler ve Avrupa Birliği”, Kökler ve Yollar Türkiye’de Göç Süreçleri içerisinde, Der: Ayhan Kaya, Bahar Şahin, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.

Kirman, M.A. (2010), “İslamofobinin Kökenleri: Doğulu mu, Batılı mı?”, <http://www.islamiarastirmalar.com/upload/pdf/777b2349b61961c.pdf?sid=1dfebc19a4f6970b0e884e207ee3e5a6>, E.T. 11.09.2013.

Montgomery, W. (2000), İslam Avrupa’da, Çev. Hulusi Yavuz, M.Ü. İlahiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul.

(2002), “Muslims in the European Union: Discrimination and Islamophobia”, http://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/156-Manifestations_EN.pdf , E.T. 17.09.2013

Öker, Z. (2005), “Kurgusal Dünyanın Gölgesinde Bir Unutkan JEAN BAUDRİLLARD”, 21. Yüzyıl Karanlığını Aydınlatan Kuramcılar Kadife Karanlık içerisinde, Su Yayınları, İstanbul.

Said, E. (2004), Oryantalizm, Batı’nın Şark Anlayışları, Metis Yayınları, İstanbul.

Taşçı, Ö.(2006), “C.H.Berker (1876-1933) Örneğinde Uygulamalı Oryantalizm (Angewandte Orientalistik) Anlayışı, Oryantalizm Çalışmalarının Siyasal Süreci, <http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/37/59/564.pdf>, E.T. 14.09.2013.

Toprak, U.“Emperyalizm’in Keşif Kolu: Oryantalizm”, <http://www.islamiyazilar.com/ORYANTALIZM.htm>, E.T. 17.09.2013.

Turner, B.,S. (1997). Oryantalizm, kapitalizm ve İslâm, İnsan Yayınları, İstanbul.

<http://tr.wikipedia.org/wiki/Fobi>, E.T. 14.09. 2013

